

KUOPIO

Kukoistava Kuopio - ohjelma

*Kuopio 2035 -strategian
toteuttamisohjelma*

Luonnos 4.3.2026

Sisältö

1. Johdanto
2. Kuopio 2035 –strategia tiivistetysti
3. Strategian vaikuttavuusmittarit
4. Ohjelman tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit
  - 4.1. Kestävä kasvu
    - Kasvava, kansainvälinen ja monipuolinen elinkeinoelämä
    - Koulutus ja osaava työvoima
    - Kestävä yhdyskuntarakenne ja täydennysrakentaminen
    - Vaikuttaminen ja tunnettuus
  - 4.2. Elämänvoima
    - Laadukas kasvatus ja opetus
    - Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat
    - Terveellistä ja turvallista elämää tukeva elämisen ympäristö
  - 4.3. Muutosvoimainen työyhteisö
    - Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö
    - Palvelut ja rakenteet vastaavat tulevaisuuden tarpeita
    - Kestävä talous
5. Ohjelman seuranta
6. Kukoistusindeksi
7. Ohjelman vaikutukset

1. Johdanto

Kukoistava Kuopio - kestävää kasvua ja elämänvoimaa

Kuopion strategia2035 on laadittu vuoden 2025 aikana laajan toimintaympäristöanalyysin, edellisen strategian arvioinnin ja laajan osallistavan prosessin pohjalta. Strategia hyväksyttiin 17.11.2025 kaupunginvaltuustossa. Uudella strategialla on haluttu painottaa erityisesti elinvoimaa ja kasvua, hyvää asukas- ja työntekijäkokemusta ja osallisuutta sekä vahvaa taloutta.

Kuopion kehitystä vuoteen 2035 ohjaavat useat samanaikaiset muutosvoimat. Väestön ikääntyminen, matala syntyvyys ja maahanmuuton varassa syntyvä kasvu haastaa palvelurakenteita ja työvoiman saatavuutta. Kaupunkiseutujen välinen kilpailu korostuu samalla kun Kuopio vahvistaa asemaansa Itäisen Suomen merkittävänä kasvukeskuksena. Kasvu painottuu erityisesti ydinkaupungin alueelle, lähi- ja taajama-alueille. Toimintaympäristöä muokkaavat talouden epävarmuus, osaajapula ja teknologinen murros, jotka vaikuttavat elinkeinorakenteeseen ja osaamistarpeisiin. Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, luontokadon torjunta ja ekologinen kestävyys ovat huomioitavia teemoja kaikessa kaupunkikehittämisessä ja investoinneissa. Samalla hyvinvoinnin polarisaatio ja sosiaalisen eriytymisen riskit lisäävät tarvetta vahvistaa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta.

Yhdessä nämä ilmiöt muovaavat Kuopion elinvoimaa, palvelutarpeita ja kaupunkilaisten hyvinvointia – tuoden sekä mahdollisuuksia että edellytyksen strategisille valinnoille vuoteen 2035 saakka. Strategiaa tarkastetaan seuraavan kerran valtuustokauden puolivälissä 2027 ja sen toteutumista seurataan vuosittain.

Kukoistava Kuopio –ohjelma kertoo miten valtuustokauden strategisiin tavoitteisiin päästään

Kukoistava Kuopio -ohjelma ja toteutus

Kukoistava Kuopio - ohjelma kokoaa ja konkretisoi tarkemmin koko valtuustokauden tavoitteisiin tähtäävät toimenpiteet neljälle vuodelle. Tavoitteet on asetettu kattostrategiassa. Yksi ohjelma vahvistaa poikkihallinnollista yhteistyötä ja lisää vaikuttavuutta. Ohjelmatyö, sen tarkemmat tavoitteet ja mittarit ovat myös keskeinen johtamisen väline uudessa johtamisjärjestelmässä.

Strategian rinnalla toteutettava ohjelma mahdollistavaa reagoinnin toimintaympäristön muutoksiin ilman strategian uusimista. Aiempaa, Kuopio 2030 - strategiaa toteuttaneet ohjelmat: Hyvinvoiva Kuopio, Kasvava ja elinvoimainen Kuopio sekä Ilmasto- ja resurssiviisas Kuopio-ohjelmat ovat edelleen ajankohtaisia ohjelmia. Uuteen ohjelmaan nostetaan keskeisimmät ja muutosta vaativat osa-alueet aiemmista ohjelmista.

Yksi toteutusohjelma lisää strategiaohjaavuutta toimintaan ja talousarvioon sekä tähtää nopeampaan toimeenpanoon

Yhden ohjelman kautta kaupunki pyrkii löytämään aiempaa vahvempaa ja yhteensovitettumpaa toimintatapaa, jotta strategiassa tavoiteltu vaikuttavuus voisi syntyä. Samalla sen viestittävyys henkilöstölle, asukkaille, sidosryhmille ja päättäjille paranee. Ohjelmatyön aikana käytävä dialogi eri toimialojen ja vastuualueiden kesken on tärkeässä roolissa toimintojen yhteisten tavoitteiden löytämisessä.

Kukoistava Kuopio -ohjelmaa ja strategiaa täydentäviä keskeisiä ohjelmia ja suunnitelmia

Ohjelmat, jotka toteuttavat samaa rakennetta päästrategian kanssa on huomioitu osana Kukoistava Kuopio –ohjelmatyötä:

- Maaseutuohjelma

Lakisäätteiset:

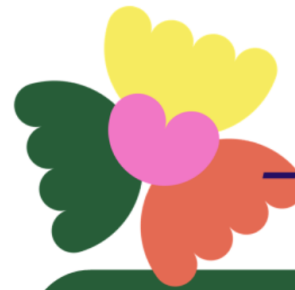
- Hyvinvointisuunnitelma
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Muut substanssikohtaiset syventävät suunnitelmat mm.:

- Dataohjelma
- Hankintaohjelma
- Kansainvälisyysuunnitelma
- Kasvatus- ja koulutuspoliittinen ohjelma
- Kuopio Plus –kehittämishjelma (luonnos)
- Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma (LUMO)
- Omistajapolitiittiset linjaukset (Kaupunginvaltuusto 16.12.2024 § 97)
- Talouden tasapainotusohjelma
- Toimitilaohjelma
- Työllisyysohjelma
- Vaikuttamissuunnitelma
- Viksu Kuopio -ohjelma, Ilmasto- ja resurssiviisas Kuopio 2035

2. Kuopio 2035 -strategia tiivistetysti

KUPIO

Visio 2035:

Kukoistava Kuopio – *kestävää kasvua ja elämänvoimaa*

Arvot:
Vastuullinen ja reilu
Rohkea ja ratkaisukeskeinen
Yhteisöllinen ja rakastettava

Kestävä kasvu

*Kuopio on paras paikka yrityksille ja investoinneille. Kuopiossa on kasvu-
tahtoa. Kuopio houkuttelee kansain-
välisiä ja kotimaisia osaajia ja
opiskelijoita elämänvoimaiseen
kaupunkiin, jossa on kiinnostavat
työmarkkinat ja hyvä elämä. Emme kasva
hinnalla millä hyvänsä: luonnon ja
talouden kantokyky on meille ensiarvoista.*

1. Kasvava, kansainvälinen ja monipuolinen elinkeinoelämä
2. Koulutus ja osaava työvoima
3. Kestävä yhdyskuntarakenne ja täydennysrakentaminen
4. Vaikuttaminen ja tunnettuus

Elämänvoima

*Kuopiolainen kasvatus ja opetus tuottaa
osaavia ja yhteiskuntaa rakentavia
kansalaisia. Hyvä elämä ja elämänvoima
syntyy turvallisesta yhteisöstä,
joukkuehengestä ja aktiivisesta elämästä.
Paikka, johon kuulua ja josta kurkottaa.
Terveellinen ja hyvä kaikille
– luonnolle ja ihmisille.
Luonnoltaan ainutlaatuinen.*

5. Laadukas kasvatus ja opetus
6. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat
7. Terveellistä ja turvallista elämää
tukeva elämisen ympäristö

Muutosvoimainen työyhteisö

*Ketterä ja ratkaisukeskeinen
organisaatio, liikkumavarainen talous
sekä hyvä henkilöstö- ja asukaskokemus
tekee kaupunkiorganisaatiosta halutun
työnantajan ja hyvän joukkueverin
koko yhteisössä.*

8. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö
9. Palvelut ja rakenteet vastaavat
tulevaisuuden tarpeita
10. Kestävä talous

Menestystekijät:

3. Strategian vaikuttavuusmittarit

- Väestön suhteellinen kasvu 1-1,5 % / vuosi (lähtötaso 125 666 v. 2024)
- Työpaikkakasvu 500/ vuosi*), 60 000 työpaikkaa v. 2035 (lähtötaso 55 391 v. 2023)
- Työllisyysaste, 18-64 v. 75-78 % v. 2035 (lähtötaso 70,5 % v. 2023)
- Kuopio on hiilineutraali v. 2030
- Kuopion on jätteen ja kestävästi kuluttava v. 2050
- HYTE-kerroin, 0-100 75 v. 2035 (lähtötaso 69 v. 2024)
- Asukaskokemus: Suomen tyytyväisimmät asukkaat vuonna 2035
- Henkilöstötyytyväisyys: Työnantajan suosittelutahto 85 % v. 2035 (lähtötaso 79,2 v. 2024)
- Talous kestäväällä pohjalla v. 2027 eteenpäin

HUOM! Päätasen mittareiden taustoitusta ja pohdintaa lisää tiedostoissa
0 PÄÄTASON MITTARIT -kansiossa

KUOPIO

Kestävä kasvu

Kuopio on paras paikka yrityksille ja investoinneille. Kuopiossa on kasvutahtoa. Kuopio houkuttelee kansainvälisiä ja kotimaisia osaajia ja opiskelijoita elämäntoimintakeskukseen kaupunkiin, jossa on kiinnostavat työmarkkinat ja hyvä elämä. Emme kasva hinnalla millä hyvänsä: luonnon ja talouden kantokyky on meille ensiarvoista.

1. Kasvava, kansainvälinen ja monipuolinen elinkeinoelämä

Kuopion elinkeinoelämää leimaavat vahva kasvupotentiaali, elinkeinorakenteen nopea monipuolistuminen sekä kaupungin kunnianhimoinen ja pitkäjänteinen panostus elinvoiman vahvistamiseen. Viime vuosien kehittämistyö on luonut vahvan perustan uudistumiselle ja kestäväälle kasvulle. Samalla globaalin toimintaympäristön murros, geopoliittinen epävarmuus, kiristynvä investointikilpailu ja vihreän siirtymän vaatimukset edellyttävät Kuopiolta entistä rohkeampia ja vaikuttavampia strategisia valintoja.

Kuopion keskeinen kasvumoottori on Savilahden osaamiskeskittymä. Kampusalue kokoaa yhteen yliopiston, yliopistosairaalan, ammattikorkeakoulun ja toisen asteen koulutuksen sekä sektoritutkimuslaitokset, tutkimuslähtöisen kehittämisen ja kasvuyritystoiminnan. Tavoitteena on kehittää Savilahdesta Euroopan mittakaavassa keskeinen – ja omalla painoalallaan johtava – osaamiskeskittymä. Tämä edellyttää kampukselta syntyvien startupien määrän määrätietoista kasvattamista sekä uusien, tutkimukseen, terveys- ja hyvinvointiosaamiseen, lääketeollisuuteen sekä insinööritieteiden vahvaan kompetenssiin nojaavien yritysten kasvun tukemista ja uusien yritysten houkuttelua alueelle.

Kuopion elinkeinorakenne monipuolistuu ja kehittyy määrätietoisesti kohti tulevaisuuden kasvualoja. Vihreä siirtymä ja uudet teolliset investoinnit avaavat kaupungin elinkeinoelämälle merkittäviä kasvumahdollisuuksia. Samanaikaisesti Kuopio vahvistaa asemaansa korkean osaamisen ja tutkimuslähtöisen liiketoiminnan keskuksena edistämällä geeni-, solu- ja nanoterapioiden (GSN/ATMP) nostamista Suomeen uudeksi strategiseksi kasvun kärjeksi ja kehittämällä Kuopiota alan johtavana kansallisena ja kansainvälisenä osaamiskeskittymänä.

Kuopio profiloituu tulevaisuuden kasvualoilla myös kokonaisturvallisuudessa. Tavoitteemme on rakentaa Kuopioon kokonaisturvallisuuden osaamiskeskus ja vahvistaa ekosysteemiä, joka synnyttää ja houkuttelee puolustus- ja kaksikäyttöteknologiatoimijoita. Pohjana tälle ovat alueen vahvuudet ja toimintaympäristö, joiden ympärille voidaan rakentaa yritysysteistyötä, tutkimus- ja koulutuspolkuja sekä testaus- ja kehitysalustoja.

1. Kasvava, kansainvälinen ja monipuolinen elinkeinoelämä

Kuopio kasvaa myös matkailun kautta. Tavoitteemme on moninkertaistaa kansainvälisten matkailijoiden määrä kehittämällä Kuopiota ympärivuotisena matkailu- ja tapahtumakaupunkina, jossa Tahko ja Kuopio muodostavat yhteisen kärkekohteiden kokonaisuuden. Kehitämme Puijoa, Kallaveden ympäristöä ja muita vetovoimaisia alueita, lisäämme majoituskapasiteettia ja vahvistamme tapahtuma- ja palvelutarjontaa kaavoituksella, investoinneilla ja kehittämishankkeilla.

Yritystoiminnan kasvun ja investointien toteutumisen kannalta keskeistä on riittävän ja monipuolisen yritystonttitarjonnan varmistaminen. Tonttitarjontaa vahvistetaan suunnitelmallisesti uusilla yritysalueilla sekä aktiivisella maanhankinnalla. Erityisesti suurten ja investointivalmiiden tonttien kysyntä kasvaa nopeasti ja vireillä olevien kaavahankkeiden sujuva eteneminen on keskeinen kilpailukykytekijä. Kuopion rooli investointien mahdollistajana ja houkuttelijana vahvistuu ja yhteistyö seudullisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa syvenee.

Osaavan työvoiman saatavuus on elinvoiman ja kasvun kriittinen menestystekijä. Kuopio hyödyntää TE-uudistusta yrityslähtöisesti: palvelut suunnataan entistä vahvemmin rekrytointiin, osaamistarpeiden ennakointiin ja koulutuksen sekä yritysten kohtaannon parantamiseen. Kansainvälisten opiskelijoiden ja osaajien sitouttaminen alueelle nostetaan läpileikkaavaksi tavoitteeksi, joka näkyy palveluissa, urapoluissa ja yritysysteistyössä.

Kuopion kansainvälinen asema vahvistuu tavoitteellisella verkostotyöllä, edunvalvonnalla ja näkyvyydellä. Investointeja houkutellaan kilpailukykyisellä toimintaympäristöllä, toimivalla infrastruktuurilla ja vahvalla osaamispohjalla – mukaan lukien uudet kasvualat, kuten kokonaisturvallisuus sekä osaamisperustaiset teolliset arvoketjut.

Kokonaisuutena Kuopion elinkeinoelämä on murros- ja kasvuvaiheessa. Edellytykset kestäville kasville ovat hyvät, mutta niiden realisoituminen edellyttää riittävän tonttivarannon, osaavan työvoiman, investointivalmiuden ja kansainvälisen vetovoiman yhtäaikaista vahvistamista. Kansainväliset opiskelijat ja osaajat muodostavat jatkossa yhä tärkeämmän osan alueen työvoimapohjasta.

Hyväksytyt ohjelmat ja suunnitelmat, joihin tavoitteet liittyvät

- Kasvava ja elinvoimainen Kuopio 2030
- Maapoliittinen ohjelma 2025
- Viksu Kuopio 2035 (ilmasto- ja resurssiviisaus)
- Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma (LUMO)
- Kuopio Plus -kehittämisohjelma

1. Kasvava, kansainvälinen ja monipuolinen elinkeinoelämä (yhteenvedo)

1. Nykytilakuvaus

Kuopion elinkeinoelämä kasvaa ja monipuolistuu. Investointeja syntyy erityisesti vihreän siirtymän, teollisuuden ja TKI-toiminnan alueille. Yritystontteja tarvitaan lisää ja suurten toimijoiden tarpeisiin on vastattava paremmin. Osaavan työvoiman saatavuus on kasvun keskeinen haaste, ja kansainvälisten osaajien sekä opiskelijoiden pitovoima on ratkaisevaa.

2. Muutos – mitä tarvitaan

- Lisää yritysalueita ja joustavampia sijoittumismahdollisuuksia.
- Tehokkaampaa investointien houkuttelua ja nopeampia lupaprosesseja.
- Kansainvälisten osaajien ja opiskelijoiden palvelupolkujen vahvistamista.
- Kestävien, luontopositiivisten ja hiilineutraalien ratkaisujen integroimista yritysalueiden kehittämiseen.

3. Ketkä tarvitaan mukaan

- Kaupunki, yritykset, koulutus- ja tutkimusorganisaatiot, Elinvoimakeskus, energiayhtiöt, seudulliset kunnat sekä kansainväliset kumppanit.

4. Roolitus ja toimenpiteet

- Kaupunki: Kaavoittaa ja tarjoaa tontteja, vahvistaa investointi- ja yrityspalveluja, kehittää osaajapolkuja. Kehittää aktiivisesti liiketoiminnan toimintaympäristöjä
- Yritykset: Osallistuvat kehittämiseen ja osaajayhteistyöhön.
- Koulutusorganisaatiot: TKI-yhteistyö ja osaamisen kehittäminen.
- Seutu ja kumppanit: Yhteinen invest-in-toiminta ja verkostot, edunvalvontatyö.

5. Aikataulu strategiakaudella

- 2026–2027: tonttiohjelma ja TE-uudistuksen viimeistely, uudistetut palvelut ja palveluintegraatio
- 2028–2029: yritysalueiden laajentuminen, invest-in työn tehostaminen
- 2030–2035: investointien kasvuvaihe ja elinkeinorakenteen monipuolistuminen.

6. Muutosvaikutusten arviointi

- Taloudelliset: lisää työpaikkoja, investointeja ja verotuloja
- Sosiaaliset: parantunut osaajapohja ja kansainvälisyys.
- Ympäristö: vähähiiliset ja luontoarvot huomioiden toteutetut yritysalueet sekä energiatehokkuus.
- Riskit: tonttipula, työvoimapula, investointien valuminen muualle.

1. Kasvava, kansainvälinen ja monipuolinen elinkeinoelämä

Valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
1A. Uuden kasvun mahdollistajat, mm. kokonaisturvallisuus, lääkeala ja matkailu, sekä vihreä siirtymä houkuttelevat TKI- ja yritysinvestointeja ja alojen liiketoiminta kehittyy ja yritysten määrä kasvaa.	• Uusien investointien luomat työpaikat • Yritysten määrän kehitys toimialoittain • Yritysten määrä suhteessa asukaslukuun • BKT/ asukas	• Kokonaisturvallisuuden osaamiskeskuksen toiminta vakiinnutetaan ja sitä vahvistetaan • Aktiivinen ja systemaattinen Invest-In työ • Rahoituksen (esim. EU) tavoitteellinen kotiuttaminen kehitys-/investointihankkeille • Kiertotalouden ja vihreän siirtymän arvoverkkojen ja toimintaedellytysten kehittäminen yhdessä sidosryhmien kanssa • Keskeisten liiketoiminnallisten kaupunkikehityskohteiden projektointi	Business Kuopio Strategia ja viestintä
1B. Yritystonttitarjonta vastaa kysyntää ja tukee kasvua: 500 ha uutta elinkeinoaluetta vuoteen 2030 mennessä.	• Yritystontit hyväksytyissä asemakaavoissa/ ha • Luovutetut yritystontit kpl ja ha /v	• Elinkeinoalueiden toteuttamista ohjataan Asento-ohjelmassa • Elinkeinoalueita priorisoidaan kaavoitusohjelmassa • Maanhankinnassa huomioidaan pitkän aikavälin kasvutavoitteet • Elinkeinoalueen tontteja esirakennetaan tonttien paremman menekin varmistamiseksi • Elinkeinoalueet toteutetaan luontoarvot huomioiden	Business Kuopio Kaupunkisuunnittelu Maaomaisuuden hall. Kaupunkitekniikka
1C. Luomme yhdessä kumppanien kanssa elinvoimapalvelukokonaisuuden, jossa yritys- ja työllisyyspalvelut, kaavoitus, koulutus ja osaamisen kehittäminen mahdollistavat yritysten tarvitsemat palvelut. Kuopio on TOP 3 parhaiden yrityskaupunkien joukossa.	• Kaupungin tarjoamia yrityspalveluita käyttäneiden yritysten määrä • Yritysten tyytyväisyys kaupungin palveluihin • NPS KUOPIOILLE liiketoimintapaikkana • Taloustutkimuksen kuntien imago tutkimuksen sijoitus	• Palvelukehitys hyödyntäen tiedolla johtamista, digitalisaatiota ja tekoälyä tavoitteena saumattomat ja selkeät asiakaspalvelupolut yrityksille • Vahvistetaan elinvoimatoimialan yhteistä toimintamallia, jossa yritysten tarpeet ja kehittyminen ohjaavat palvelujen kohdentamista resurssointia • Tuetaan uusien työpaikkojen syntymistä kytkemällä työllisyyspalvelut osaksi yritysten kasvun ja investointien tukemista. • Järjestelmällinen asiakasprosessien, asiakastyytyväisyyden ja tuloksellisuuden mittaus	Business Kuopio

2. Koulutus ja osaava työvoima

Kuopio toimii maakunnan keskuskaupunkina ja työmarkkinoiden veturina. Kaupungin kasvu ja elinvoima rakentuvat monista tekijöistä, mutta osaavan työvoiman saatavuus, työkyvyn vahvistaminen ja koulutuksen oikea-aikainen kohdentuminen kirittävät osaltaan ratkaisevasti tätä kehitystä. Tämän vuoksi koulutus-, työkyky- ja työllisyyspolitiikan on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus, joka vahvistaa työmarkkinoiden toimivuutta, tukee yritysten investointeja ja luo kestäväää talouskasvua.

Suomi on siirtynyt aikakauteen, jossa nuoret ikäluokat pienenevät voimakkaasti 2030–2040-luvuilla. Tämä kehitys näkyy myös Kuopiossa. Samalla väestön ikääntyminen on Pohjois-Savossa valtakunnallista keskiarvoa nopeampaa, mikä lisää osaajapainetta erityisesti sosiaali- ja terveysaloilla, varhaiskasvatuksessa sekä teknologian ja vihreän siirtymän toimialoilla. Osaajatarpeet kohdistuvat mm. automaatioon, energia- ja ympäristötekniikkaan, data-analytiikkaan, terveys- ja biotieteisiin sekä pedagogiseen osaamiseen. Oikein kohdennettu koulutus ja toimiva työnvälitys voivat merkittävästi vauhdittaa Kuopion kasvua näillä aloilla.

Nuoret ovat tässä kehityksessä keskeinen voimavara. Vaikka nuorten ikäluokat pienenevät, jokaisen nuoren merkitys kasvaa. Nuorten koulutus- ja työmarkkinakiinnittyminen vaikuttaa suoraan tulevaan työllisyysasteeseen, työkyvyn kehitykseen ja alueen kilpailukykyyn. Panostukset koulupudokkuuden ehkäisyyn, sujuviin siirtymiin koulutuksesta työelämään, varhaisiin työelämäkokemuksiin sekä mielenterveyden ja toimintakyvyn vahvistamiseen ovat samalla panostuksia Kuopion pitkän aikavälin elinvoimaan.

Kuopion vahva koulutusrakenne luo hyvän pohjan kasvulle. Yliopisto, ammattikorkeakoulut ja 2.asteen oppilaitokset tuottavat osaajia alueen tarpeisiin. Elinvoiman näkökulmasta ratkaisevaa on kuitenkin pitovoima. Kun opiskelijat ja valmistuneet kiinnittyvät alueen työmarkkinoille, osaaminen muuttuu investoinneiksi, yritysten kasvuksi ja verotuloiksi. Tämä edellyttää tiiviimpää oppilaitos- ja yritysysteistyötä, enemmän harjoittelu- ja työmahdollisuuksia sekä arkea ja urakehitystä tukevia ratkaisuja. Kuopio vahvistaa opiskelijoiden ja tutkijoiden kiinnittymistä alueelle kehittämällä kampusympäristöjä, tukemalla työelämälähtöisiä opintopolkuja sekä rakentamalla sujuvia siirtymiä opiskelusta työhön yhdessä yritysten ja julkisten työnantajien kanssa.

Tulevaisuuden työvoimapohjan turvaaminen vaatii nuoriin panostamisen lisäksi kohderyhmän tietoista laajentamista. Aikuisten alanvaihtajien, työelämässä jo olevien osaajien jatkuvan oppimisen sekä kansainvälisten opiskelijoiden ja osaajien potentiaali on saatava täysimääräisesti käyttöön. Joustavat muunto- ja täsmäkoulutukset mahdollistavat nopean ja työelämälähtöisen reagoinnin yritysten muuttuviin osaamistarpeisiin. Näin koulutusjärjestelmä toimii aktiivisena kilpailukykytekijänä ja vahvistaa alueen kykyä vastata investointeihin ja kestävään kasvuun.

Väestön ikääntyessä työkyky nousee keskeiseksi kasvutekijäksi. Työkyvyn vahvistaminen, osatyökykyisten työllistymisen tukeminen ja työurien pidentäminen lisäävät työvoiman määrää ja vähentävät kustannuspaineita. Työkykypolitiikka kirittää elinvoimaa vahvistamalla työmarkkinoiden kestävyyttä ja tuottavuutta.

Kansainväliset osaajat ovat yhä tärkeämpi osa Kuopion kasvua. Heidän nopea ja sujuva integroitumisensa työmarkkinoille sekä yhteisöihin tukee yritysten työvoiman saatavuutta ja vahvistaa kaupungin vetovoimaa. Työelämälähtöiset polut, kieli- ja osaamispalvelujen yhteensovittaminen sekä yritysten rekrytointivalmiuksien kehittäminen ovat tässä keskeisiä.

Keskeinen tavoite on rakentaa kokonaisuus, jossa koulutus, työkyky ja työllisyys tukevat ja kiihdyttävät elinvoimaa. Kun osaaminen kohdentuu oikein, nuoret ja kansainväliset osaajat kiinnittyvät alueelle, työkyky kehittyy sekä säilyy yhä pidempään ja yritykset löytävät tarvitsemansa työvoiman, syntyy kestävä kasvun kierre. Osaava ja työkykyinen työvoima on elinvoiman ja kasvun tärkeä mahdollistaja, joka edistää Kuopion kehitystä ja vahvistaa kaupungin asemaa kilpailukykyisenä kasvukeskuksena.

Hyväksytyt ohjelmat ja suunnitelmat, joihin tavoitteet liittyvät

- Kasvatus- ja koulutuspoliittinen ohjelma
- Kuopion työllisyysalueen työllisyysohjelma
- Kuopio Plus –kehittämisohjelma (luonnos)

2. Koulutus ja osaava työvoima

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
2A. Uudet alueelliset työllisyysratkaisut tukevat työntekijöiden ja työpaikkojen tarpeiden yhteensopivuutta sekä uusien työpaikkojen syntymistä. Kuopion työttömyysaste on koko maan keskiarvoa matalampi.	Vahvistetaan työllisyysohjelmassa. Työpaikkakasvu (TK)? Työttömyysaste?	• Kehitetään työnantajälähtöisiä kohtaantopalveluja, joissa työvoiman kysyntä ja tarjonta tunnistetaan ennakoivasti. • Vahvistetaan työllisyyspalveluiden, yrityspalveluiden ja elinkeinotoimen yhteistä toimintamallia, jossa työnantajien rekrytointitarpeet ohjaavat palvelujen kohdentamista. • Lisätään lyhytkestoisia ja kohdennettuja osaamisen kehittämisen ratkaisuja yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa. • Hyödynnetään tietoa ja tilannekuvaa työttömyyden rakenteesta palvelujen suuntaamisessa. • Tehdään yritys yhteistyötä työnantajien, oppilaitosten ja muiden sidosryhmätoimijoiden kanssa. • Tarjotaan työllistymistä edistäviä palveluja pitkäaikaistyöttömille ja riskiryhmille. • Seurataan työnhakijoiden ja työpaikkojen kohtaantoa ja tehdään tarvittaessa nopeita kehittämis- ja korjaustoimia.	Kuopion työllisyysalue
2B. Kuopio on houkutteleva 26.000 opiskelijan opiskelukaupunki. Yliopisto-opiskelijoista 40 % ja ammattikorkeakouluopiskelijoista 65 % työllistyy alueelle.	Asetetaan työllisyysohjelmassa. Opiskelijamäärä? Korkeakouluihin ensisijaisesti hakeneiden määrä? Oppilaitoksista valmistuneista alueelle jääneet?	• Tiivistetään yhteistyötä korkeakoulujen, työllisyyspalveluiden ja työnantajien välillä opiskelijoiden työelämään kiinnittymisen vahvistamiseksi. • Tuetaan opiskelijoiden jäämistä alueelle viestimällä uramahdollisuuksista ja elinvoimaisesta työmarkkinasta. • Tuetaan opiskelijoiden työllistymistä urapalvelujen ja ohjauksen avulla. • Kehitetään yhteistyötä oppilaitosten kanssa työelämän tarpeiden ennakointiin.	Kuopion työllisyysalue

2. Koulutus ja osaava työvoima

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
2C. Kansainvälisten osaajien osuus kasvaa 10 %:iin vuoteen 2035 mennessä. Osaajat työllistyvät alueelle ja integroituvat yhteisöön.	Asetetaan työllistymisohjelmassa ja kansainvälisyysuunnitelmassa Kansainvälisten osaajien osuus kasvaa 10 %:iin vuoteen 2035 mennessä.	• Kehitetään kansainvälisille osaajille suunnattuja työllistymistä tukevia palvelupolkuja yhteistyössä kaupungin, työnantajien ja kotoutumispalveluiden j oppilaitosten kanssa. • Tuetaan työnantajia kansainvälisten osaajien rekrytoinnissa ja työyhteisöjen monimuotoisuuden kehittämisessä. • Vahvistetaan suomen kielen oppimista tukevia, työelämälähtöisiä koulutusratkaisuja. • Tarjotaan kotoutumis- ja työllistymispalveluja kansainvälisille osaajille. • Tehdään työnvälitystä kansainvälisten osaajien työllistymisen edistämisen näkökulmasta niin, että kansainväliset osaajat työllistyvät sopiviin työpaikkoihin. • Tuetaan osaajien integroitumista alueelle verkostojen ja valmentavan työotteen avulla.	Kuopion työllisyysalue

3. Kestävä yhdyskuntarakenne ja täydennysrakentaminen

Nykytila:

Kuopion kaupunki on laajentunut kuntaliitosten myötä. Keskeisellä kaupunkialueella kaupunkirakenne on toisaalta täydentynyt ja toisaalta kasvanut etelän suuntaan väljästi rakennettuina asuinalueina. Täydennysrakentamisella tavoitellaan elinvoiman tiivistämistä erityisesti Kuopion keskustan, asuinalueiden palvelukeskusten sekä vetovoimaisten maaseututaajamien ympäristöissä.

Tarvittava muutos:

Rohkeasti kehittyvä keskusta: Kuopion keskustan ympäristön säilymistä kaupunkirakenteen painopisteenä tuetaan täydennysrakentamisella. Keskustan kehittämisellä tuetaan koko Kuopion elinvoimaa, kestävää liikkumista ja yhteisöllistä kaupunkikulttuuria. Ydinkeskustan kaupallisia kortteleita ja kaupunkiympäristöä kehitetään mahdollistamaan entistä elävämpi ja monipuolisempi kaupunkikeskusta.

Asuinalueiden tiivistyvä elämänvoima: Runkolinjaston täydennysrakentamisselvityksessä tunnistetut alueet tutkitaan asemakaavoilla aluekohtaisina pientalopainotteisina kehittämishankkeina. Tavoitteena on kehittää monipuolisia, toimivia, viihtyisiä ja yhteisöllisyyttä tukevia asuinympäristöjä. Suunnittelun avulla luodaan otolliset olosuhteet joukkoliikenteen käytölle sekä sujuvalle ja turvalliselle pyöräilylle ja kävelylle. Alueilla varmistetaan riittävät ja saavutettavat viher- ja virkistysalueet sekä alueiden laajempi kytkeytyneisyys. Tavoitteena on ilmastomuutoksen myötä muuttuviin olosuhteisiin sopeutuva lähiympäristö. Keskeisen kaupunkialueen pientalotonttitarjonta sijoitetaan MAL-tavoitteet ja tonttikysyntä huomioiden olevan kaupunkirakenteen sisälle, vahvan joukkoliikenteen ympäristöön.

Kukoistavat Kuopion kylät: Maaseutualueet tarjoavat monipuolisia asumisen mahdollisuuksia kylissä ja taajamissa, joissa houkutteleva luonto sekä ranta- ja järvimaisemat ovat osa asumisen turvallista arkea. Kylien ja maaseututaajamien elinvoimaa ja maaseutualueiden kehittymisen edellytyksiä tuetaan esittämällä valtuustokaudella tuhatta rakentamispaiikkaa maaseutualueille. Kehitystä tuetaan ja ennakoitaan palveluverkkosuunnitelman mukaisesti sekä kehittämällä liikkumista ja lähiliikuntamahdollisuuksia.

Miten muutokseen päästään:

Kuopion yleiskaava 2050: Alue- ja kaupunkirakennetta tutkitaan aikaisempaa kokonaisvaltaisemmin strategisella yleiskaavalla. Kuopion yleiskaava 2050 -työssä tunnistetaan keskeisen kaupunkialueen kehitettävät alue- ja palvelukeskukset, vetovoimaiset kyläympäristöt ja maaseutumaisen asumisen sekä elinkeinorakentamisen alueet. Yleiskaavan kokonaisuudessa huomioidaan myös luonto- ja virkistysalueet sekä niiden väliset yhteydet.

Kestävää kaupunkisuunnittelua: Kaupungin kasvu kohdistetaan ensisijaisesti olevan kaupunkirakenteen sisälle, jolloin hidastetaan kaupunkialueen laajenemista. Täydennysrakentamisella tiivistetään yhdyskuntarakennetta vahvan joukkoliikenteen, valmiin katu- ja infraverkoston ja olevien palveluiden ympäristössä. Kasvun mahdollistaminen olevan rakenteen sisällä on taloudellista ja resurssiviisasta. Täydennysrakentamisella tuetaan myös tasa-arvoista aluekehitystä ja ehkäistään eriytymiskehitystä luomalla olevien alue- ja palvelukeskusten ympäristöön lisää elinvoimaa. Aluekeskuksia kehitetään ja alueiden identiteettiä vahvistetaan, samalla tunnistetaan ja hyödynnetään olevan rakennuskannan potentiaali. Kaupunkirakenteen tiivistämisellä tuetaan asuinalueiden ja asukasrakenteen monipuolisuutta sekä kestävää palveluverkostoa.

3. Kestävä yhdyskuntarakenne ja täydennysrakentaminen - Kärkihankkeet

Nykytila:

Kuopiossa kaupunkikehityksen kärkihanketoimintaa on tehty nykyisessä muodossaan vuodesta 2012. Kaupunkistrategioissa nimettyinä kokonaisuuksina ovat olleet Asemanseudun kehittäminen ja Savilahti-projekti. Asemanseudun kokonaisuus on suunnitellussa laajuudessa valmis, ja Savilahti on edennyt suunnitellusti yleinen suhdannetilanne ja kaupunkiorganisaation resurssit huomioiden. Kärkihanketoiminnan resursointi on pitkään ollut yksittäisten henkilöiden varassa ja toiminta on perustunut pieneen tiimiin. Toimintaa on vuosien aikana kehitetty systemaattisen strategisen kaupunkikehityksen suuntaan, mutta roolin selkeyttämisessä ja kaupungin sisäisessä tehtäväjaossa on edelleen tunnistettu kehittämistarpeita. Resursointi on viime aikoina parantunut ja organisoitumista kehitetty tavoitteena parempi vaikuttavuus ja laajempi kärkihankesalkku. Toiminnassa on tunnistettu merkittävää potentiaalia, mutta vaikuttavuuden kasvattaminen edellyttää, että kärkihankkeet kytkeytyvät aiempaa selkeämmin kaupungin johtamiseen, suunnitteluun, ohjelmointiin ja toteutuksiin.

Tarvittava muutos:

Organisointi: Kärkihanketoiminnan organisointia ja siihen liittyvää työnjakoa kehitetään edelleen siten, että kaupunkitasoisten, poikkihallinnollisten kaupunkikehityksen kärkihankkeiden vaikuttavuutta voidaan parantaa. Tarkoitus on edistää kaupungin menestystä ja hyvinvointia vastaamalla tulevaisuuden haasteisiin ja mahdollisuuksiin sekä tuomalla yhteen tarvittavat osapuolet yhteisten tavoitteiden ja toteutusten äärelle.

Koordinointi: Kärkihankkeita edistetään koordinoitusti ja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa siten, että useiden teemojen yhdistäminen kasvattaa vaikuttavuutta koko kaupungin elinvoimaan. Tämän toteuttaminen vaatii, että kehitetään toimintatapoja eri puolilta kerättävän tiedon kokoamiseen selkeiksi tilannekuviksi sekä kaupunkitasoisten etenemissuunnitelmien laatimiseen näiden tilannekuvien pohjalta.

Priorisointi: Hankkeita priorisoidaan aiempaa vahvemmin, hankekokonaisuuksia rakennetaan ja niille luodaan selkeä etenemislogiikka: kun kehittämistoimia yhdistetään tarkoituksenmukaisiksi kokonaisuuksiksi ja vaikutukset näkyvät, se myös houkuttelee uusia toimijoita ja investointeja.

Erillishankkeista kärkihankekokonaisuuksiksi: Kehittämishankkeet kytetään aiempaa tiiviimmin kärkihankekokonaisuuksiin, jotta valmistelu ja toteutus etenevät samaan suuntaan ja ovat paremmin yhteensovittavissa. Yhteinen tavoite on, että kärkihankkeet tuottavat näkyviä ja mitattavia muutoksia kaupungin elinvoimaan ja asukkaiden arkeen: tekeminen etenee priorisoituina kokonaisuuksina, yhteistyössä ja selkeällä etenemislogiikalla.

Vaikuttavat hankekokonaisuudet: Kärkihankesalkkua laajennetaan ja sen sisältöä terävöitetään. Kuopio Plus – Kuopion sydämen kehittämishanke kokoaa ja synnyttää vaikuttavia hankekokonaisuuksia, joiden kautta kaupungin ydinalueen kehittämistä viedään eteenpäin pitkäjänteisesti. Kuopio Plus auttaa saavuttamaan suunniteltujen kehittämistoimien, kuten joukkoliikenteen runkolinjauudistus ja täydennysrakentamisselvitys, tavoitteita ja kasvattamaan niiden vaikuttavuutta.

3. Kestävä yhdyskuntarakenne ja täydennysrakentaminen - Kärkihankkeet

Uudet avaukset:

Kaupunkikeskustan uusi aika: Keskusta on kaupungin käyntikortti ja identiteetin ydin sekä elinkeinoelämän ja palveluiden keskittymä. Se on myös kestävä liikumisen solmukohta sekä matkailun ja tapahtumien sydän. Keskustan kehittämistä viedään eteenpäin aiempaa koordinoitummin osana Kuopio Plus -kokonaisuutta, jotta keskustan elävyys, elinvoima, saavutettavuus ja arjen toimivuus näkyvät tulevaisuuden keskustassa.

Savilahti 2.0: Savilahden, Neulamäen ja Savisaaren synergiasta muodostetaan innovaatioiden ja tutkimuksen kokonaisuus sekä uudenlaisen urbaanin asumisen ja arjen ympäristö. Savilahtea vahvistetaan yritysten ja tutkimuksen kasvualustana ja samalla rakennetaan kokonaisuudesta asumisen "uusi lippulaiva", jossa vesistö, luonto ja urbaani elämä yhdistyvät. Tavoitteena on edistää mahdollisuutta toteuttaa alueella "Uuden asumisen messut" hakien uudenlaiseen messukonseptiin yhteistyökumppaneita sekä laatia kokonaisratkaisu vesi- ja ranta-alueiden tasapainoiselle hyödyntämiselle.

Modernit lähiöuudistukset: Vanhojen asuinalueiden kehittäminen nähdään elinvoimatekona, joka perustuu alueiden omiin vahvuuksiin (luonto, kulttuuri, palvelut, historia, yhteisö). Tavoitteena on vahvistaa hyvinvointia, turvallisuutta, yhteisöllisyyttä ja paikallista identiteettiä asukkaiden, yritysten ja kaupungin välisen yhteistyön avulla.

Liikennejärjestelmän kehityskuva 2040: Kuopio Plus -kärkihanke helpottaa liikenneyhteyksien suunnitelmallista kehittämistä laajoina, vaikuttavina hankekokonaisuuksina, mikä osaltaan voi avata uusia ulkopuolisen hankerahoituksen hyödyntämismahdollisuuksia. Hankealueen sisäistä saavutettavuutta parannetaan mm. kehittämällä joukkoliikenteen runkolinjoja sekä kävely- ja pyöräily-yhteyksiä. Lisäksi

yksityisautoilun ja pysäköinnin tarpeet huomioidaan, jotta liikenne on sujuvaa ja täydennysrakentaminen voi edetä suunnitelmien mukaisesti. Hankealueen ulkoista saavutettavuutta parannetaan mm. edistämällä Savon radan kehittämistä (Kurkimäki – Kuopio – Rissala -kaksoisraide) sekä parantamalla yhteyksiä vt5:n ja kaupunkialueen välillä.

Toiminnallisen sisällön roolin nosto: Elinvoima-, kestävyys- ja hyvinvointitavoitteiden saavuttaminen vaatii sitä, että jatkamme työtä jo aiemmissa kärkihankkeissa korostuneiden kestävä kehityksen ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan edistämisen sekä erilaisten teknisten teemojen (viisas liikkuminen, energia- ja älyratkaisut) osalta. Lisäksi näiden rinnalla hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden, osallisuuden, kaupunkikulttuurin ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen nostetaan keskeisiksi kehittämisteemoiksi. Yhteistyötä oppi- ja tutkimuslaitosten, yritysten, järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa vahvistetaan esimerkiksi hankeyhteistyön osalta.

Hyväksytyt ohjelmat ja suunnitelmat, joihin tavoitteet liittyvät

- Viksu Kuopio 2035
- Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma (LUMO)
- Hyvinvointikertomus ja –suunnitelma
- Kuopion ASENTO-ohjelma
- Kuopio Plus kehittämisohjelma (luonnos)
- Liikkuva Kuopio – ohjelma
- Kulttuuri Kuopio – ohjelma
- Kiertotalouden Green Deal -sitoumus

3. Kestävä yhdyskuntarakenne ja täydennysrakentaminen

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
3A. Asuntotonttitarjonta vastaa kysyntää ja asumisratkaisut ovat ekologisesti ja sosiaalisesti kestäviä. Asuntoja valmistuu 1 000 asuntoa/vuosi. Lisätään kaupunginosien täydennysrakentamista ja kaavoitetaan maaseudulle 1000 rakennuspaikkaa vakituiseen asumiseen vuoteen 2030 mennessä.	• Uusien asuntojen määrä (kpl), tavoite 1000 asuntoa / vuosi. • Valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon määrä (asuntoa), tavoite 200 asuntoa / vuosi. • Rakennuspaikkojen määrä hyväksytyissä kaavoissa maaseudulla (kpl), tavoite n. 250 rakennuspaikkaa /vuosi. • Uusi asuntokerrosala hyväksytyissä asemakaavoissa eriteltynä kerrostalot ja pientalot sekä okt-tonttien määrä (kerrosala / vuosi, tontti / vuosi) • Uusi kerrosala joukkoliikennevyöhykkeellä tai vahvan joukkoliikenteen palvelualueella (kerrosala / vuosi)	• Ohjelmoidaan asuntuotanto osana ASENTO-ohjelmaa. • Kaavoitusohjelmassa painotetaan täydennysrakentamista ja monipuolista asuntotarjontaa. Varmistetaan täydennysrakentamiskaavojen eteneminen pientalotontteja painottaen. • Kaavoitetaan 80 % asumisen ja 60 % elinkeinotoiminnan tontteja keskuksiin, joukkoliikennevyöhykkeelle tai vahvan joukkoliikenteen palvelualueelle (MAL-tavoite).	Koko kaupunkiorganisaatio, Kaupunkisuunnittelu Kaupunkitekniikka Liikunta-, kulttuuri- ja yhteisöpalvelut

3. Kestävä yhdyskuntarakenne ja täydennysrakentaminen

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
3B. Strategiset kaupunkikehityshankkeet, mm. Savilahti, Kuopio Plus ja kaupunkikeskustan kehittäminen vahvistavat vetovoimaa.	Kuopio Plus kehittämisohjelmassa asetetut ja priorisoidut mittarit	- Huomioidaan toiminnassa Kuopio Plus – Kuopion sydämen kehittämishankeen (sis. Savilahden ja keskustan) kehittämisohjelma tavoitteineen kaupunkitasoisesti ja poikkihallinnollisesti. - Kärkihankkeen alueelta muodostetaan vaikuttavia uusia hankekokonaisuuksia esim. Keskustan kehittämiskokonaisuus, vierekkäisten kaupunginosien yhteishankkeet (esim. Savilahti ja Neulamäki), lähiöuudistukset, liikennejärjestelmän kehityssuunnitelmat, toiminnalliseen sisältöön liittyvät kehittämisteemat). - Huolehditaan alueellisten osahankkeiden etenemiseen liittyvien kriittisten vaiheiden toteutumisesta (esim. toteutusmallit, tarvittavat kokoavat-/yleissuunnitelmat, Keskustan kehittämissuunnitelma, Torin länsireunan asemakaava) - Laaditaan koko Kuopion yleiskaava 2050 - Hyödynnetään ulkopuoliset hankerahoitusmahdollisuudet	Koko kaupunkiorganisaatio, Strategiset kaupunkikehityshankkeet, kaupunkisuunnittelu,
3C. Toteutamme puhtaita ja älykkäitä energiaratkaisuja. Lämpö ja sähkö tuotetaan puhtain energiaratkaisuin v. 2030.	- Uusiutuvien energialähteiden osuus energian tuotannossa (sähkö ja lämpö) (%) - Uusiutuvien energialähteiden osuus kaupungin toimitiloissa (%)	- Yleiskaavassa 2050 huomioidaan puhtaan energiatuotannon ratkaisut. - Pienydinvoimalan mahdollistavat asemakaavat - Kaupungin toimitilojen energiaratkaisut perustuvat uusiutuvaan energiaan	Kuopion Tilapalvelut Strateginen maankäyttö Asemakaavoitus

3. Kestävä yhdyskuntarakenne ja täydennysrakentaminen

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
3D. Edistämme kestävää kulutusta ja kiertotaloutta sekä lähiruoan käyttöä ja puurakentamista.	- Kulutusperusteiset CO₂-päästöt/asukas (t CO₂-ekv.) - Korjatut kerrosneliöt suhteessa uudiskerrosneliöihin (kaupungin hankkeissa) - Lähiruoan (itäsuomalainen) osuus ruokapalveluissa (% kokonaisostoista) - Koulujen ja päiväkotien 5 viikon kiertävän ruokalistan hiilijalanjälki	- Toteutamme vähähiilistä / puurakentamista kaupungin omissa hankkeissa. - Tarkastelemme olemassa olevan rakennuskannan säilyttämisen aina ensisijaisena vaihtoehtona purkamisen ja uudisrakentamisen sijaan. - Lisäämme kierrätysmateriaalien käyttöä rakentamisessa ja kunnossapidossa. - Edistämme Hepomäen kiertotalousalueen toteuttamista. - Tarjoamme kaupungin ruokapalveluissa ravitsemussuositusten mukaista ja ilmastoviisasta ruokaa lisäten lähiruoan osuutta.	Asemakaavoitus/ Kaupunkitekniikka Maaomaisuuden hallinta/ Tilapalvelut Sivistystoimiala Servica

4. Vaikuttaminen ja tunnettuus

Kaupungit kilpailevat kansainvälisesti investoinneista, osaavasta työvoimasta, opiskelijoista ja innovaatioista ja Kuopio on tunnistanut, että sen pitää vahvistaa asemaansa tässä kokonaisuudessa. Tätä tavoitetta tukemaan kaupunki on lähtenyt panostamaan vaikuttamiseen ja tunnettuuteen aikaisempaa enemmän kasvun ja elinvoiman mahdollistajina ja tekemistä on lähdetty organisoimaan ja resursoimaan entistä tavoitteellisemmin. Kuopio 2035 -strategiassa vaikuttaminen ja tunnettuus on nostettu kriittisiksi menestystekijöiksi.

Kaupunki laatii osana strategian toteuttamisohjelmaa *vaikuttamissuunnitelman*, joka konkretisoi strategian tavoitteita vaikuttamisen ja edunvalvonnan osalta. Vaikuttamissuunnitelma määrittelee valtuustokausittain hyväksyttävät vaikuttamisen periaatteet ja rakenteet (vaikuttamisen käsikirja) sekä vuosittain hyväksyttävät vaikuttamisen kärjet ja toimenpiteet (vaikuttamisen vuosisuunnitelma).

Vaikuttamissuunnitelmassa katsotaan toimenpiteitä sekä tavoitteiden (mitä) että niitä tukevien työkalujen (miten) tulokulmasta. Strategian mukaisesti vaikuttamissuunnitelma ja sen alaiset toimenpiteet tukevat Kuopion kestävä kasvun mahdollistamista, keskittyen erityisesti saavuttavuuden vahvistamiseen.

Tavoitteita edistävät ja tukevat sidosryhmäyhteistyö, kumppanuudet ja verkostot, joita tarkastellaan ja vahvistetaan samassa yhteydessä sekä viestintä, jonka kokonaisuutta ja työkaluja valjastetaan aikaisempaa tehokkaammin vaikuttamisen ja tunnettuuden edistämiseen.

Kuopio on tällä hetkellä Suomen toiseksi vetovoimaisin kaupunki, joka tunnetaan alueellisesti ja seudullisesti vahvasti. Kaupungin vetovoima näkyy muuttovoittona, joka tulee pääasiassa maahanmuuton kautta. Kuopio kasvaa noin prosentin vuosivauhtia, mikä nostaa sen valtakunnallisesti kasvukeskusten joukkoon. Valtakunnallinen ja kansainvälinen tunnettuus vaatii kuitenkin merkittävää panostusta näkyvyyteen ja aktiiviseen vaikuttamistyöhön sekä verkostojen hyödyntämiseen.

Vaikuttamissuunnitelman pohjalta syntyvässä vaikuttamisviestintäsuunnitelmassa eli *kukoistussuunnitelmassa* määritellään ne kohderyhmät, kanavat ja viestit, joilla Kuopio lisää tunnettuuttaan ja edistää edunvalvonnan kannalta tärkeitä tavoitteita.

Kuopion markkinointi perustuu verkostomaiseen malliin, jossa kaupunki, matkailuyhtiöt, elinkeinopalvelut, oppilaitokset, urheiluseurat ja yritysverkostot tekevät tiivistä yhteistyötä. Tämän verkoston toimintaa tarkastellaan suhteessa vaikuttamisen tavoitteisiin.

Vahva Kuopio-brändi on kaupungille kilpailuetu. Se tekee näkyväksi ja sanoittaa ne asiat, joiden puolesta Kuopio toimii ja jotka tulee muulle maailmalle kertoa. Kuopio-brändi pohjaa kaupunkistrategiaan ja sitä johdetaan yhtenäisillä kaupunkitasoisilla linjauksilla Strategia- ja viestintä -vastuualueelta. Brändi elää ja kehittyy ajassa, vaikuttamisen kärjet huomioiden.

Hyväksytyt ohjelmat ja suunnitelmat, joihin tavoitteet liittyvät

- Vaikuttamissuunnitelma (valmistelussa, ei ole vielä hyväksytty)
- Kasvava ja elinvoimainen Kuopio ohjelma (6/2025)

4. Vaikuttaminen ja tunnettuus

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
4A. Aktiivinen vaikuttaminen ja verkostoituminen tukevat kasvua ja lisäävät tunnettuutta. Erityisenä painopisteenä saavutettavuuden edistäminen.	- T-median veto- ja pitovoimatutkimus - Taloustutkimuksen kuntien imago tutkimuksen sijoitus	- Laaditaan vaikuttamissuunnitelma ja toteutetaan linjattuja vaikuttamistoimenpiteitä - Laaditaan vaikuttamissuunnitelmasta johdettu viestinnän kukoistussuunnitelma ja toteutetaan suunniteltuja toimenpiteitä vaikuttamisviestinnän keinoin - Tuetaan tunnettuuden kasvua, vaikuttamistavoitteiden saavuttamista ja verkostoitumista erilaisten brändimateriaalien avulla	Strategia ja viestintä Kaikki toimialat osaltaan Verkosto

Elämänvoima

Kuopiolainen kasvatus ja opetus tuottaa osaavia ja yhteiskuntaa rakentavia kansalaisia. Hyvä elämä ja elämänvoima syntyy turvallisesta yhteisöstä, joukkuehengestä ja aktiivisesta elämästä. Paikka, johon kuulua ja josta kurkottaa. Terveellinen ja hyvä kaikille – luonnolle ja ihmisille. Luonnoltaan ainutlaatuinen.

5. Laadukas kasvatus ja opetus

Kuopion kaupungin kasvatuksen ja opetuksen laatua uhkaa nykytilassaan talouden haasteet, osavan ja kelpoisen työvoiman saanti ja kehittämistyön resurssointi. Strategisesti on tärkeää varmistaa kasvatus ja opetustyötä tekevien ammatillinen osaaminen ja kehittyminen. Johtamistyölle on varattava riittävästi aikaa ja tilaa sekä oikea-aikaista tukea.

Kuopiolainen laadukas kasvatus ja opetus tarkoittaa kokonaisuutta, jossa lapsen ja nuoren kasvu, oppiminen ja hyvinvointi ovat toiminnan keskiössä ja jossa pedagoginen laatu, yhdenvertaisuus ja ammatillisuus toteutuvat johdonmukaisesti arjessa. Lisäksi laadukas kasvatus ja opetus rakentuu ajatuksesta, että kaikki palvelut tuotetaan lapsen ja nuoren etu edellä. Tämä näkyy kasvun ja oppimisen ilon mahdollistamisena, oikea-aikaisena tukena sekä turvallisena ja kannustavana toimintaympäristönä. Keskeistä on myös, että lapset ja nuoret saavat ammattimaista kasvatusta, opetusta ja tukea ja että oppimistulokset paranevat sekä oppimiserot kaventuvat.

Laatu tarkoittaa ennen kaikkea korkeaa pedagogista ja sisällöllistä tasoa sekä tulevaisuusorientoituneisuutta. Laadukas kasvatus ja opetus edellyttää kelpoista ja osaavaa henkilöstöä, pedagogisesti perusteltuja ratkaisuja, monipuolisia työtapoja ja arviointia sekä jatkuvaa toiminnan arviointia ja kehittämistä.

Laadun keskeinen osa on elinikäisen oppimisen edistäminen. Jokaiselle lapselle ja nuorelle luodaan myönteinen, tutkiva ja itseohjautuva suhde oppimiseen, joka kantaa läpi elämän. Varhaiset oppimiskokemukset rakentavat perustan tulevaisuuden osaamiselle, työelämävalmiuksille ja jatkuvalla ammatilliselle ja henkilökohtaiselle kasvulle. Laadukas kasvatus ja opetus näin ollen paitsi mahdollistaa oppimisen tässä hetkessä, myös vahvistaa oppijan valmiuksia toimia muuttuvassa maailmassa ja jatkuvasti kehittää osaamistaan.

Laadukas kasvatus ja opetus toteutuu turvallisessa oppimisympäristössä, jossa vuorovaikutus on myönteistä ja kunnioittavaa, lapsi ja oppilas kokee osallisuutta, kiusaamista ehkäistään systemaattisesti ja yhteisöllinen toimintakulttuuri vahvistuu. Oppimisympäristö ei rajoitu vain tiloihin, vaan sisältää myös koulun ja varhaiskasvatuksen ulkopuoliset ympäristöt, verkostot ja yhteisöt. Näissä ympäristöissä vahvistuvat oppilaan joustavat ja siirrettävät taitokokonaisuudet, jotka tukevat elinikäistä oppimista.

Laadukas kasvatus ja opetus varmistaa lasten ja nuorten sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen, kuten oikeuden opetukseen ja oppimisen tukeen, oikeuden turvalliseen oppimisympäristöön, oikeuden osallisuuteen ja ohjaukseen, oikeuden omaan kieleen ja kulttuuriin ja yhdenvertaisen kohtelun. Nämä ovat keskeisiä laadun kriteerejä ja arvioinnin kohteita. Toimintaa arvioidaan säännöllisesti ja sitä kehitetään käyttäjä-, henkilöstö- ja oppimistulostiedon pohjalta. Johtaminen ja päätökset tehdään tietoon perustuen.

Laadukas kasvatus ja opetus nähdään myös strategisena menestystekijänä, joka tukee kaupungin elinvoimaa, ehkäisee syrjäytymistä, rakentaa osaavaa ja osallistuvaa kansalaisuutta ja vahvistaa hyvinvointia pitkällä aikavälillä. Elinikäisen oppimisen perusta luodaan varhaiskasvatuksesta lähtien, ja se heijastuu koko yhteiskunnan osaamiseen, työllisyyteen ja hyvinvoinnin kehitykseen.

Hyväksytyt ohjelmat ja suunnitelmat, joihin tavoitteet liittyvät

- Hyvinvointikertomus ja –suunnitelma (sis. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma)
- Liikkuva Kuopio – ohjelma
- Kulttuuri Kuopio – ohjelma
- Kuopio Plus –kehittämishjelma (luonnos)

5. Laadukas kasvatus ja opetus

Nykytila

Kuopion kasvatuksen ja opetuksen nykytilaa haastavat kiristynvä kuntatalous, osaavan ja kelpoisen henkilöstön saatavuus sekä taloustilanteen vuoksi rajalliset mahdollisuudet kehittämis- ja johtamistyön resursointiin. Vaikka suurin osa kuopiolaisista asuu tiiviisti rakennetulla ja yhtenäisesti kaavoitetulla kaupunkialueella tai sen lähimaaseudulla, jonne palvelut voidaan järjestää valtaosalle asukkaista hyvin, kaupungin laaja maantieteellinen kokonaisuus sisältää myös harvaan asuttuja alueita ja pieniä yksiköitä, jotka lisäävät palvelun tuottamisen käytännön haasteita. Johtamisen paineet sekä eri alueiden erilaisista tarpeista ja yksikkökoosta johtuva rakenteiden hajanaisuus vaikeuttavat pedagogisen johtamisen vaikuttavaa toteutusta ja yhtenäisten laatuikäytäntöjen jalkauttamista. Tämä kokonaisuus kaventaa mahdollisuuksia kehittää toimintaa systemaattisesti ja varmistaa laadun yhdenvertaisen toteutumisen kaikille lapsille ja nuorille.

Muutos

Kuopion kasvatuksen ja opetuksen laadun vahvistaminen edellyttää selkeitä johtamisen rakenteita, yhdenmukaisia toimintatapoja ja osaamisen systemaattista kehittämistä. Tarvitaan malli, joka varmistaa kelpoisen ja osaavan henkilöstön saatavuuden sekä tarjoaa kaikille yksiköille samanlaisen tuen ammatilliseen kasvuun ja pedagogiikan kehittämiseen. Johtajien työtä on vahvistettava vapauttamalla aikaa pedagogiseen johtamiseen ja yhdenmukaistamalla rakenteita niin, että vastuut ja toimintamallit ovat selkeät koko kaupungin tasolla. Laadun tueksi rakennetaan laatuikäytännöt, jotka soveltuvat erikokoisiin yksiköihin ja erilaisiin toimintaympäristöihin. Lisäksi tiedolla johtamista ja arviointirakenteita vahvistetaan, jotta toiminnan kehittäminen perustuu yhdenmukaiseen tietoon ja muodostaa jatkuvan parantamisen kokonaisuuden. Tämän muutoksen myötä Kuopio kykenee varmistamaan pedagogisesti laadukkaan, yhdenvertaisen ja vaikuttavan kasvatuksen ja opetuksen kaikille lapsille ja nuorille.

Ketä tarvitaan mukaan

Muutoksen toteuttaminen edellyttää kaupungin strategisen johdon, kasvatuksen ja opetuksen toimialajohdon, yksikköjohtajien, henkilöstön sekä HR-, talous-, analyytiikka- ja opiskeluhuollon asiantuntijoiden tiivistä yhteistyötä. Yhteistyöhön osallistetaan myös lapset, nuoret ja perheet sekä muut asiakkaat.

Hyväksytyt ohjelmat ja suunnitelmat, joihin tavoitteet liittyvät

- Kasvatus- ja koulutuspoliittinen ohjelma
- Hyvinvointikertomus ja –suunnitelma (sis. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma)
- Liikkuva Kuopio – ohjelma
- Kulttuuri Kuopio – ohjelma
- Kuopio Plus –kehittämishjelma (luonnos)

5. Laadukas kasvatus ja opetus

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
5A. Lapsille ja nuorille mahdollistetaan kasvun ja oppimisen ilo ja he saavat ammattimaista kasvatusta, opetusta ja tukea.	• Kelpoisen henkilöstön määrä (osuus % henkilöstöryhmästä) • Henkilöstökyselyt (Kevan kysely ja omat laatukyselyt) • Asiakastyytyväisyys- ja laatukyselyt • Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa seurataan hyvinvointikertomuksen ja sen vuosiraporttien kautta. • Indikaattori: Osuus oppilaista ja opiskelijoista, jotka kokevat koulunkäynnin / opiskelun mielekkääksi ja innostavaksi (%). • Poissaolojen seuranta. • Tuen piirissä olevien oppilaiden määrä?	- Oppimisen ilo syntyy yhteisöllisyyden kehittämisestä. • Lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen tuki järjestetään saumattomasti läpi eri nivelvaiheiden. ○ Tuen toteutumista arjessa (mitä konkreettisia tukitoimia oppilas saa) ○ Tuen laatua ja saavutettavuutta (pääseekö tukeen ajoissa, osana ryhmää) ○ Toimintakulttuuria ja yhteistyötä (onko tuki koko koulun, ei vain erityisopettajan harteilla)	Sivistyslautakunta

5. Laadukas kasvatus ja opetus

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
5B. Lasten ja nuorten oppimistulokset paranevat ja oppimiserot kaventuvat.	• Karvin oppimistulosten arvioinnit • Valssi tiedonkeruujärjestelmän tulokset • Osaamistarvekartoitus henkilöstölle • Kouluterveyskysely (koulumotivaatio) • Perusopetuksen äidinkielen ja matematiikan oppimistulokset • Maahanmuuttajaoppilaiden jatko-opintoihin päässeiden osuus • Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus ikäluokasta • Toiselle? ja korkea-asteelle jatkavien opiskelijoiden osuus • Tuva-oppilaiden määrä • Oppilaskohtaisten (perusopetus ja lukio) tukipäätösten määrä • Varhaiskasvatuslasten ja esioppilaiden tukipäätösten määrät	• Kelpoinen ja motivoitunut henkilöstö toteuttaa laadukasta varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmien mukaista kasvatusta ja opetusta. • Varmistetaan riittävät resurssit tuen järjestämiseen. • Vahvistetaan henkilöstön osaamista ja kehitetään toimintamalleja lasten ja nuorten oppimistulosten parantamiseksi.	

6. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat

Nykytila

Hyvinvoiva, oppimis-, työ- ja toimintakykyinen väestö on elinvoimaisen, kasvavan ja kukoistavan Kuopion peruspilari. Kuopiolaisten hyvinvointi on kokonaisuutena monilta osin hyvällä tasolla, mutta kehitys on epätasaista. Fyysiseen elinympäristöön, turvallisuuteen ja arjen edellytyksiin liittyvät tekijät ovat pääosin vahvoja, kun taas mielen hyvinvoinnissa ja yksinäisyyden kokemuksissa on nähtävissä huolestuttavaa kehitystä. Hyvinvointi jakautuu epätasaisesti väestöryhmien välillä, mikä korostaa ennaltaehkäisevän työn merkitystä. Pohjois-Savon taustalla oleva korkea sairastavuus heijastuu myös Kuopioon.

Kuopiolaisten hyvinvointia haastavat valtakunnallisesti tarkasteltuna huomattavan korkea fyysinen sairastavuus sekä mielenterveyden ongelmat. Haasteisiin kytkeytyy epäedullisia elintapoja, kuten vähäistä fyysistä aktiivisuutta, nikotiinituotteiden ja muiden päihteiden käyttöä, mutta myös yksinäisyyttä sekä alentunutta työkykyisyyttä ja työelämäosallisuutta.

Kuopiolaisten vaikuttamismahdollisuuksissa on parannettavaa. Erityisesti toisen asteen opiskelijoista liian harva kokee voivansa vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Kuopion kaupunginvaltuusto hyväksyi Meidän Kuopio – osallisuusmallin kokouksessaan 15.12.2025.

Alueelliset erityispiirteet ja ikärakenteen muutos edellyttävät erityishuomiota. Hyvinvoinnin laadukasta ja vertailukelpoista tietopohjaa halutaan edelleen vahvistaa. Asukkaiden hyvinvoinnin tilaa seurataan ja raportoidaan vuosittain sekä laajemmin valtuustokausittain Hyvinvointikertomuksessa. Asukkaiden hyvinvointia edistetään systemaattisesti Kuopion hyvinvointisuunnitelmaan kootuilla toimenpiteillä.

Kuopion kaupungin hyvinvoinnin edistämisen työ painottuu ennaltaehkäiseviin ja hyvinvointia suojaavaan toimintaan ja toiminnan mahdollistamiseen. Hyvinvoinnin edistämisen työstä vastaavat osaltaan kaikki kaupungin toimialat ja vastuualueet osana omaa työtä yhdessä asukkaiden ja kumppaneiden kanssa. Tavoitteena on, että eri toimijoiden saman tavoitteen eteen tekemä työ näkyy positiivisena kehityksenä asukkaiden hyvinvoinnin tilassa.

Hyvinvoinnin edistäminen rakentuu Kuopiossa viiden tutkitusti merkittävän osatekijän - hyvän elämän elementin - ympärille

6. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat

Tarvittava muutos

- Vahvempaa monialaista sitoutumista fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja kognitiivisen hyvinvoinnin edistämiseksi.
- Etenkin fyysisen terveyden, mielenterveyden, sekä siten arjen työ- ja toimintakyvyn edistämiseen kaikissa ikäryhmissä sitoudutaan laajasti. Terveellisten elintapojen ja mielenterveyden vahva tukeminen kaikissa ikäryhmissä hyödyntäen kustannustehokkaasti myös asuin- ja luontoympäristön mahdollisuuksia.
- Kehitetään hyvinvoinnin ja osallisuuden tilan tietopohjaa hyvinvointitiedolla johtamisen ja päätöksenteon tueksi. Kehitetään ennakointia.
- Kehitetään edelleen hyvinvointisuunnitelman kytköstä talouden ja toiminnan suunnitteluun sekä seurantaan poikkihallinnollisesti.
- Tarkastellaan yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista, tunnistetaan kehittämiskohteita ja toteutetaan sen mukaisia kehittämistoimenpiteitä.
- Tunnistetaan uusia menetelmiä, joiden avulla tuetaan hyvinvointia edistävää käyttäytymistä vaikuttavasti ja edistetään osallistumista.
- Osallisuuden edistäminen on kaupungin yhteinen määränpää. Vahvistetaan kumppanuutta asukkaiden ja eri toimijoiden kanssa. Kehittämisen periaatteellisena pohjana toimii poikkihallinnollinen Meidän Kuopio – osallisuusmalli. Kehitetään kaupungin organisaation toimintatapoja ja osaamista osallisuusmallin tavoitteiden ja toimenpiteiden mukaisesti.
- Hyvinvoinnin laajuus ja sen edistäminen ymmärretään kaikkien asiana. Tunnistetaan yhteiset hyvinvointitavoitteet ja vastuut sekä toimitaan yhdessä yli vastuualueiden, myös Yhteinen hyvinvointi –ajattelun mukaisesti (ihminen, ympäristö, eläimet), lisäten hyvinvoinnin edistämisen vaikuttavuutta.

Hyväksytyt ohjelmat ja suunnitelmat, joihin Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat ja Urheilukaupunki Kuopio -tavoitteet liittyvät

- Hyvinvointikertomus ja –suunnitelma
- Meidän Kuopio –osallisuusmalli
- Liikkuva Kuopio –ohjelma
- KulttuuriKuopio –ohjelma
- LUMO-ohjelma
- Kuopio Plus –kehittämisohjelma (luonnos)
- Kuopion alueen urheiluakatemia Menestyssuunnitelma 2028

6. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
6A. Edistämme kaikkien asukkaiden liikunnallisia, kulttuurista ja sosiaalista aktiivisuutta sekä harrastusmahdollisuuksia tiiviissä yhteistyössä kumppaneiden kanssa.	Asukkaiden hyvinvoinnin tilaa seurataan valtuustokausittain laajan hyvinvointikertomuksen ja vuosittain vuosiraporttien kautta. Vastuualueet kirjaavat vuosittaiset toimenpiteensä talousarvioon ja käyttösuunnitelmaan.	Toteutetaan hyvinvointisuunnitelmaa 2026-2030. Hyvinvointisuunnitelmaan on koottu keskeiset toimenpiteet kaikkien asukkaiden liikunnallisen, kulttuurisen ja sosiaalisen aktiivisuuden sekä harrastusmahdollisuuksien edistämiseksi tiiviissä yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Tarkemmat toimenpiteet on koottu Liikkuva Kuopio – ja Kulttuuri Kuopio – ohjelmiin.	Koko kaupunkiorga nisaatio Elinvoima Sivistys

6. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
6A Kuopio vahvistaa asemaansa Suomen johtavana urheilukaupunkina.	Johtavan urheilukaupungin mittarit määritetään ja asetetaan tarkemmin Urheilukaupunki Kuopio – kokonaisuuden yhteydessä	- Urheilukaupunki Kuopio – kokonaisuuden määrittäminen: - Urheilun olosuhteiden kehittäminen ja mahdollistaminen päivittyvän Liikkuva Kuopio-ohjelman mukaisesti - Urheiluakatemiatoiminnan kehittäminen ja vahvistaminen - Seuratoiminnan laadun kehittäminen - Urheilun tapahtumatoiminnan edistäminen - Urheilun TKIO-toiminnan rakenteen määrittely ja edistäminen Savilahdessa - Urheilukaupunki Kuopio brändäys ja myönteinen huippu-urheiluviestintä - Urheilutapahtumat kytkeytyy osaltaan matkailu ja tapahtumat kokonaisuuteen	Koko kaupunkiorg anisaatio, Sivistys Elinvoima

6. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
6B. Painopisteenä ovat erityisesti lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat ennaltaehkäisevät palvelut. Ennaltaehkäisemme päihde- ja mielenterveysongelmia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.	Asukkaiden hyvinvoinnin tilaa seurataan valtuustokausittain laajan hyvinvointikertomuksen ja vuosittain vuosiraporttien kautta. Vastuualueet kirjaavat vuosittaiset toimenpiteensä talousarvioon ja käyttösuunnitelmaan.	Toteutetaan hyvinvointisuunnitelmaa 2026-2030. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat ennaltaehkäisevät toimenpiteet sekä päihde- ja mielenterveysongelmia ennaltaehkäisevät toimenpiteet sisältyvät vuosien 2026 – 2030 hyvinvointisuunnitelmaan.	Koko kaupunkiorga nisaatio, Elinvoima, Sivistys

6. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
6C. Asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet palveluiden kehittämisessä lisääntyvät	• Osallisuusmallin toimenpiteet Tehty/Ei tehty • Palaute osallisuusmallin toimenpiteistä. Kehitetään vuodelle 2027 toimintaa palautteen perusteella, jota kerätään eri väestöryhmiltä. • Asukkaiden luottamus Kuopion päätöksentekoon on kasvanut • Kuopiolaisten luottamus poliittisiin päätöksentekijöihin on lisääntynyt (4,8 asteikolla 0–10 vuonna 2024), Pohjois-Savon hyvinvointikysely) • Kuopiolaisten tunne siitä, että voi vaikuttaa itseään koskeviin asioihin asuinseudullaan on kasvanut (4,5 asteikolla 0–10 vuonna 2024), Pohjois-Savon hyvinvointikysely • Vaikutusmahdollisuutensa lukioissa (14,2 % v. 2024) ja ammatillisissa oppilaitoksessa (28 % v. 2024) hyviksi tuntevien osuus opiskelijoista on kasvanut, Kouluterveyskysely	Meidän Kuopio –osallisuusmallin toimenpiteet: • Kaupunginjohtaja asettaa osallisuuden kehittämisryhmän • Kirjataan osallisuuden kehittäminen kaikkien toimialojen toimintasääntöihin • Laaditaan ohjeet asukkaiden yhdenvertaiseen osallisuuteen ja osallistumiseen • Koulutetaan henkilöstöä • Tuetaan päätösten vaikutusten ennakkoarviointien laajaa käyttöönottoa ja monialaisuutta • Vuosittaiset foorumit (maaseutu, kaupunki, hyvät väestösuhteet) • Pitäjäraatien avulla tuetaan lähidemokratiaa kaikilla maaseutualueilla • Tuetaan osallisuutta tukevaa toimintaa uuden Meidän Kuopio - yhteisöllisen toiminnan tuen avulla. • Kehitetään kuopiolaisten osallisuuden mittaamista.	Koko kaupunkiorga nisaatio, Elinvoima, Sivistys, Yhteiset palvelut

7. Terveellistä ja turvallista elämää tukeva elämisen ympäristö

Nykytila

Kuopiossa elinympäristöä suunnitellaan ja kehitetään toimialat ylittäen, ja asukkaat ovat yleisesti tyytyväisiä asuinalueisiinsa sekä luonnon läheisyyteen. Ihmisten hyvinvointi, luonto ja rakennetut ympäristöt kytkeytyvät vahvasti toisiinsa.

Ilmastomuutokseen sopeutuminen, ilmastoturvallisuus, luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen ja luontokadon torjuminen edellyttävät kaupungilta aiempaa johdonmukaisempia toimia. Kaupunki on sitoutunut luontoposiitivisuuteen yhdessä Suomen suurimpien kaupunkien kanssa, mutta luontokatoa ei ole vielä pystytty pysäyttämään.

Kuopio sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaan Pohjois-Savon lehtokeskuksen alueella, joten Kuopion kaupungilla on iso vastuu lehtometsien ja lehtolajiston suojelussa. Arvokkaita luontokohteita sijaitsee keskeisellä kaupunkialueella, mistä aiheutuu ristiriitoja luonnonsuojelun ja muiden maankäyttötarpeiden välille.

Tarvittava muutos

Kuopion on kehitettävä elinympäristöjen suunnittelua ja päätöksentekoa siten, että ilmastoturvallisuus, luontokadon torjunta, monimuotoisuuden vahvistaminen ja luontoympäristön hyvinvointivaikutukset integroidaan systemaattisesti kaikkiin ratkaisuihin. Elinympäristön kehittämisen on perustuttava johdonmukaiseen toimialojen väliseen yhteistyöhön sekä kaupungin ilmasto- ja luontotavoitteisiin.

Hiilineutraalius ja luontoposiitivisuus 2030 mennessä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että rakentaminen toteutetaan hiilineutraalisti ja voimistuviin ilmastoriskeihin varaudutaan kattavasti, jotta yhdyskunnan toiminta ei vaarannu ja asukkailla on turvallinen elinympäristö. Luontoposiitivisuus edellyttää, että turvaamme aikaisempaa paremmin ja tehokkaammin arvokkaat luontokohteet ja käytämme maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa luontohaittojen lieventämishierarkiaa: luonnolle aiheutuvat haitat ehkäistään ja minimoidaan tai mikäli luontohaittoja ei voida estää, ne korvataan toisaalla.

7. Terveellistä ja turvallista elämää tukeva elämisen ympäristö

Kohti hiilineutraalia ja luontoposiitiivista Kuopiota

Kuopio etenee kohti hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä ja tavoittelee jätteettömyyttä sekä kestäväää kulutusta. Päästöjen vähentäminen erityisesti tieliikenteessä, teollisuudessa, työkoneissa ja maataloudessa edellyttää laajalaisia toimenpiteitä. Vuoden 2030 jälkeen Kuopion on pystyttävä toteuttamaan palvelunsa hiilineutraalisti.

Yhdyskuntarakenteen tiivistyessä on varmistettava ilmanlaatu, meluntorjunta, viherympäristöjen säilyminen ja ilmastomuutokseen sopeutuminen. Maankäyttöpäätöksissä on tarkasteltava rinnakkain vaikutuksia luontoon, hiilensidontaan ja ilmastopäästöihin. Kuopio on sitoutunut luontokadon pysäyttämiseen ja luontoposiitiivisuuteen, mikä edellyttää aktiivisia ja johdonmukaisia päätöksiä, jotta luonnolle syntyy kokonaisuutena enemmän hyötyä kuin haittaa.

Hyväksytyt ohjelmat ja suunnitelmat, joihin tavoitteet liittyvät

- Viksu Kuopio – ilmasto- ja resurssiviisas Kuopio 2035 (2024)
- Kuopion luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2024–2030 (LUMO) (2024)
- Joukkoliikenneohjelma 2035 (2024)
- Seudullinen kestävä liikenteen suunnitelma SUMP 2040 (2026)
- Kuopion seudun kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma (2023)
- Hyvinvointisuunnitelma 2026- 2030 (luonnos)
- Liikkuva Kuopio -ohjelma
- Kulttuuri Kuopio -ohjelma
- Kuopio Plus kehittämisselma (luonnos)

7. Terveellistä ja turvallista elämää tukeva elämisen ympäristö

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
7A. Edistämme hiilineutraalisuutta, ilmastokestävyyttä ja luontoposiitiivisuutta. Luonnon monimuotoisuus vahvistuu ja saavutettava lähiluonto lisää asukkaiden hyvinvointia.	• Alueelliset CO₂-päästöt/asukas (t CO₂-ekv.) • Kaupungin metsien hiilinielut (kt CO₂) • Uusien luonnonsuojelualueiden määrä (ha) • Taajama-alueiden latvuspeitteisyys (%)	• Huomioimme ilmastonäkökulmat kaikissa prosesseissa esim. ilmastotoimien tarkistuslistojen avulla, jotta toteutamme hiilineutraaleja ja ilmastonmuutokseen sopeutuvia ratkaisuja. • Kaupungin tonttituotanto sekä oma korjaaminen ja rakentaminen toteutetaan vähähiilisesti ja edeten kohti hiilineutraalia toteutusta. • Kartoitamme rakennetun ympäristön luontotyyppit ja parannamme niiden tilaa sekä teemme luontoselvitykset hyvissä ajoin ennen kaavoitusprosesseja. Turvaamme arvokkaat luontokohteet ja käytämme luontohaittojen lieventämishierarkiaa suunnittelussa ja toteutuksessa. • Suojelemme 500 ha lisää kaupungin metsiä ja soita. Ennallistamme heikentyneitä luontoympäristöjä. • Säilytämme ja lisäämme kaupunkivihreää sekä viheralueiden monimuotoisuutta ja monikerroksellisuutta. Parannamme viheralueiden saavutettavuutta, esteettömyyttä ja kytkeytyneisyyttä toisiinsa.	Elinvoiman toimiala Tilapalvelut

7. Terveellistä ja turvallista elämää tukeva elämisen ympäristö

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
7B. Edistämme kestävien ja viisaiden liikumismuotojen (joukkoliikenne, pyöräily ja kävely) käyttöä ja toimintaedellytyksiä. Kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuus on 30 % vuonna 2030.	• Kulkutapaosuudet (%) • Joukkoliikenteen matkustajamäärä (milj.käyttäjää/vuosi) • Uusien asuntojen ja elinkeinorakentamisen sijoittuminen vahvan joukkoliikenneverkon palvelualueelle (% , k-m2)	• Tiiviisti rakennetulla kaupunkialueella toteutamme suunnittelussa palvelujen saavutettavuutta 15 minuutissa kävellessä, pyöräillen ja joukkoliikenteellä. • Osoitamme uuden rakentamisen pääasiassa vahvan joukkoliikenneverkon palvelualueelle. • Pidämme joukkoliikenteen lippujen hintatason kilpailukykyisenä. • Lisäämme arkiliikkumista mahdollistamalla kävelyn ja pyöräilyn ympärivuotisuus laadukkailla väylillä ja oikea-aikaisella, laadukkaalla kunnossapidolla.	Kaupunkisuunnittelu Kaupunkitekniikka

7. Terveellistä ja turvallista elämää tukeva elämisen ympäristö

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
7C. Edistämme asukkaiden arjen turvallisuutta sekä viihtyisiä ja yhteisöllisiä naapurustoja kaupunginosissa, maaseututaajamissa ja kylissä. Kuopiossa asuvat Suomen tyytyväisimmät asukkaat v. 2035.	Asukkaiden tyytyväisyys	- Luomme hyvinvointia tukevia, viihtyisiä ja arjen fyysisen aktiivisuuteen kannustavia viheralueet ja vesistöt huomioivia arkiympäristöjä. - Suunnittelemme esteetöntä ja saavutettavaa ympäristöä huomioiden lapset, ikäihmiset, liikkumis- ja toimintaesteiset. - Huomioimme kaikissa suunnitelmissa ja päätöksenteossa yhteisen hyvinvoinnin (ihmiset, luonto ja ympäristö sekä eläimet). - Huomioimme häiriötilanteisiin varautumisen kaikessa toiminnassa.	Kaupunkisuunnittelu Kaupunkitekniikka Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelut Tilapalvelut

KUOPIO

Muutosvoimainen työyhteisö

*Ketterä ja ratkaisukeskeinen organisaatio,
liikkumavarainen talous sekä hyvä
henkilöstö- ja asukaskokemus tekee
kaupunkiorganisaatiosta halutun
työnantajan ja hyvän joukkuetoverin
koko yhteisössä.*

8. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

Nykytila

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö on ollut kaupungin strateginen painopiste pitkään. Myös Kuopion kaupungin työnantajakuva on vahvistettu suunnitelmallisesti. Henkilöstö on kyennyt turvaamaan toiminnan sujuvuuden vaativassa toimintaympäristössä, jota ovat leimanneet talouden tasapainotustoimet sekä rakenteelliset ja toimintaympäristön muutokset. Toteutettu johtamisjärjestelmän uudistus edellyttää johtamiskulttuurin vahvistamista sekä johtamisen periaatteiden yhtenäistämistä. Henkilöstön työhyvinvointia ja työssä jaksamista on tuettu työkyvyn tuen toimintamallin mukaisesti ja seurattu säännöllisin kyselyin. Keskeisenä voimavarana on koettu työyhteisö ja ihmisläheinen työ. Sairauspoissaoloissa korostuvat mielenterveysperusteiset syyt.

Tavoite

Jotta Kukoistava Kuopio -strategian tavoitteet voidaan saavuttaa, henkilöstöjohtamista on vahvistettava kokonaisuutena. Tarvitaan entistä ennakoivampi ja työhyvinvointia tukeva henkilöstöpolitiikka, joka edistää työkykyä uran eri vaiheissa pitkäjänteisesti. Osaamisen johtamisessa panostetaan strategian mukaisen johtamiskulttuurin rakentamiseen, jossa painotetaan johdonmukaisuutta, osallisuutta ja tiedolla johtamista. Vahvistetaan perheystävällistä ja joustavaa työarkea, joka huomioi eri elämäntilanteet. Työnantajakuva säilytetään houkuttelevana ja rekrytointiosaamista tuetaan vastaamaan työelämämuutoksiin.

Hyväksytyt ohjelmat ja suunnitelmat, joihin tavoitteet liittyvät

- Henkilöstön osaamisen kehittämisen toimintamalli
- Henkilöstön tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Työkyvyn tuen toimintamalli ja 55 + -toimenpideohjelma (jälkimmäinen ei vielä hyväksytty)
- Työsuojelelun toimintaohjelma
- Työterveyshuollon toimintasuunnitelma
- Vuosittainen henkilöstö- ja koulutussuunnitelma
- Hyvä käytös kuuluu kaikille
- Päihdeohjelma
- Täyttölupamenettelyohje
- Etätöyön periaatteet
- Harkinnanvaraiset virka- ja työvapaat

8. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
8A. Henkilöstö on osaavaa, hyvinvoivaa ja uudistumiseen motivoitunutta.	- koulutusten määrät / osallistujien määrä tai % - Sairauspoissaolopäivät /terveysprosentti / työssäolopäivät - työhyvinvointikyselyt - työnantajan suosittelutahto	- Vahvistamme johdonmukaista johtamiskulttuuria tukemalla esihenkilöiden osaamista. - Hyödynnämme ennakoivaa tiedolla johtamista ja edistämme hyvää henkilöstöjohtamista, joka perustuu oikea-aikaiseen viestintään, osallisuuteen ja palvelutuotannon muutokset huomioiviin resursseihin. - Vahvistamme reilua, palveluhenkistä ja kehittämismyönteistä organisaatiokulttuuria, lisäämällä osallisuutta sekä henkilöstön vaikuttamismahdollisuuksia. - Edistämme työhön liittyviä osaamisen kehittämismahdollisuuksia henkilöstön kehittämisen toimintamallin mukaisesti. - Henkilöstön hyvinvointia ja työkykyä tuetaan mielen hyvinvointia edistävillä ja ikäjohtamisen huomioivilla ratkaisuilla sekä työn kuormitusta tasapainottavilla käytännöillä. - Kehitämme perheystävällisyyttä sekä työn ja vapaa-ajan yhteensovittamista tukevia joustavia toimintatapoja. - Työnantajan ja henkilöstön välistä yhteistyötä kehitetään.	Henkilöstöpalvelu yhteistyössä toimialojen kanssa
8B. Hyvä poliittinen ja ammatillinen johtaminen luo menestyvää ja palveluhenkistä organisaatiokulttuuria.	- Yhteiset pelisäännöt on vahvistettu ja niitä käytetään aktiivisesti toimielintyössä ja poliittisessa johtamisessa - Johtamisen malli ja periaatteet on vahvistettu ja käytöönnotettu	- Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden yhteistyöt vahvistetaan luomalla yhteiset pelisäännöt - Johtamiskulttuuria kehitetään luomalla yhteinen johtamisen malli ja periaatteet	Hallinto tukee pelisääntöjen laadinnassa ja käyttöönotossa HR tukee kaupungin johtotiimiä johtamisen mallin ja periaatteiden luomisessa ja käyttöönotossa
8C. Kuopio on vetovoimainen työnantaja. Työnantajan suosittelutahto on 85 % vuonna 2035.	- rekrytointien ja avoimien tehtävien määrä - hakijamäärät eri tehtäviin - lähtökyselyt - työnantajan suosittelutahto	Vahvistamme sisäistä ja ulkoista työnantajakuva tarjoamalla kehittymis- ja vaikuttamismahdollisuuksia, mielenkiintoisia työtehtäviä ja merkityksellisen työskentely-ympäristön.	Henkilöstöpalvelu yhteistyössä toimialojen kanssa

9. Palvelut ja rakenteet vastaavat tulevaisuuden tarpeita

Kuopion palveluverkostosuunnittelua toteutetaan ennakoivasti, dynaamisesti ja luotettavaan tietoon perustuen. Palveluverkostosuunnittelun tiedot jalostetaan mahdollisimman käyttökelpoisiksi erilaisiin tietotalteisiin, jotta niiden hyödyntäminen ja jatkojalostaminen on mahdollisimman helppoa ja nopeaa.

Palveluverkostosuunnittelussa huomioidaan kaupungin strategiset kasvun tavoitteet ja väestön alueelliset muutokset. Suunnittelu on ennakoivaa ja suunnitelmallista. Keskeisimmät julkiset palveluverkkoa koskevat muutokset esitetään vuosittain kaupunginhallituksessa hyväksytyssä ASENTO-ohjelmassa.

Digitaalisten palveluiden kehittämisessä tavoitteet muutokselle asetetaan suunnitelmallisesti, ennakoiden ja riittävästi resursoiden ja osaamista kehittäen. Digipalveluita uudistetaan jatkuvasti toimintaympäristön muutoksia ennakoiden, jotta ne ovat ajantasaisia. Kaupungin tiedolla johtamista ja digitalisaatiota kehitetään systemaattisesti ja strategialähtöisesti.

Uudet teknologiat sekä hyvin hallitut ja ajantasaiset datat valjastetaan palveluprosessinomistajan ja tietohallinnon kanssa yhdessä digitaalisten palveluiden perustaksi. Digitaalisten palveluiden suunnittelussa tietoturva, tietosuojat ja lainsäädännön noudattaminen ovat läpileikkaavia periaatteita. Näin varmistetaan yhteentoimivat, turvalliset ja vaikuttavat digipalvelut, jotka vahvistavat käyttäjien luottamusta ja tukevat kaupungin strategisia tavoitteita. Samalla vahvistetaan vastuullista datahallintaa ja datalukutaitoa.

Tekoälymuutos vauhdittaa tulevina vuosina kaupungin uudistumista tekemällä palveluista sujuvampia ja työn arjesta vaikuttavampaa. Tekoälyä otetaan käyttöön hallitusti, vaihteittain ja koko organisaatiota tukevien periaatteiden mukaisesti, samalla vahvistaen osaamista ja keventäen rutiiniväytä. Laadukas, yhteentoimiva tieto ja kestävä arkkitehtuuri luovat perustan ratkaisuille, jotka parantavat palvelujen laatua ja päätöksenteon ennakointia. Toiminnassa noudatetaan lainsäädäntöä, varmistetaan turvallisuus, tietosuojat ja ihmisen vastuu sekä vahvistetaan luottamusta avoimella viestinnällä.

Hyväksytyt ohjelmat ja suunnitelmat, joihin tavoitteet liittyvät

- Kuopion ASENTO-ohjelma
- Kuopion kaupungin palveluiden digitasomittari
- Kuopion hankintaohjelma
- Kuopion dataohjelma
- Kuopion kaupungin tietosuojatohjelma
- Kuopio Plus –kehittämisohjelma

9. Palvelut ja rakenteet vastaavat tulevaisuuden tarpeita

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
9A. Palveluverkosto ja -rakenteet vastaavat kaupungin kasvua. Toimimme yhteistyössä kaupunkikonsernin ja kuntakumppaneiden kanssa.	• Tarveselvitykset (kpl) • Hankesuunnitelmat (kpl) • Lapsi- ja oppilaskohtaisten hintojen kehitys • Osallistumis- ja täyttöasteet (neliö/oppilas, täyttöaste%/lapsi) • Uudet asumispalveluhankkeet Kuopiossa (kpl) • Käytössä olevien toimitilojen määrän (m2) muutos • Tyhjien tilojen osuus tilojen kokonaisneliöistä (%)	• Toteutetaan palveluverkkosuunnitelmaa • Palveluinvestoinnit esitetään ASENTO-ohjelmassa • Varaudumme ja ennakoimme palveluverkon tarpeisiin ja muutoksiin. • Palvelut toteutetaan tehokkaasti ylikapasiteettia vähentäen sekä tilojen käyttöä tehostaen. • Kuntayhteistyön mahdollisuudet selvitetään aina palveluja suunniteltaessa Kuopion rajakuntien kanssa sekä asiakkaiden tarpeiden mukaan. • Tehdään tiivistä yhteistyötä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä erilaisten asumispalvelujen suunnittelussa kuopiolaisille. • Seurataan alueellisia sivistyspalveluiden yksiköiden täyttöasteita ja viedään tarvittavat muutokset päätöksentekoon. • Seutuyhteistyöllä turvataan palveluita ja palveluverkostoa ihmisille ja eläimille, myös varautumisen näkökulmasta. (KEVI 2030) • Tilatehokkuuden parantaminen ja tyhjistä tiloista luopuminen	Kaikki

9. Palvelut ja rakenteet vastaavat tulevaisuuden tarpeita

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
9B. Digitalisaatio, uudet teknologiat, tiedolla johtaminen ja ennakointi sujuvoittavat palveluita ja päätöksentekoa. Palveluista 70-75 % on saatavissa sähköisesti vuonna 2035.	Sähköisten palveluiden osuus 70–75 % palveluista jotka on digitalisoitavissa tai jonka osa on digitalisoitavissa	- Digitalisoidaan palveluprosesseja tavoitteena lyhentää käsittelyaikoja ja automatisoida manuaalisia työvaiheita. - Digikehittämisen toimintamallin kehittäminen. - Palveluiden digitalisointi käytössä olevilla teknologioilla sekä uusilla teknologioilla hallittua kokeilukulttuuria käyttäen. - Digikyvyykkyyden ja tekoälyosaamisen lisääminen mm. koulutusten avulla - Toteutetaan laajempia järjestelmäkokonaisuuksia pistemäisten ratkaisujen sijaan silloin, kun se on tarkoituksenmukaista. - Tiedolla johtamisen ja ennakointityön mallin laatiminen.	Tietohallinto yhteistyössä toimialojen palveluprosessin omistajien kanssa

10. Kestävä talous

Kuopion kaupungilla on käynnissä talouden tasapainotusohjelma vuosille 2025–2027. Sen tavoitteena on sopeuttaa 35 miljoonan euron rakenteellinen alijäämä sekä pysäyttää velkaantumisen kasvu pitämällä investointitaso noin 75 miljoonan euron tasolla. Kaupunki on edennyt talouden tasapainottamisessa johdonmukaisesti ja saavuttanut merkittäviä säästöjä sekä tehnyt rakenteellisia uudistuksia, joiden ansiosta talous on vahvistunut suunnitelman mukaisesti. Työ on kesken ja jatkuu ohjelmakauden loppuun, eli vuoteen 2027 saakka, jotta talous saadaan pysyvästi tasapainoon. Jatkossa painopiste siirtyy yksittäisistä säästöistä pitkäjänteisiin rakenteellisiin ratkaisuihin. Vuodesta 2027 alkaen tavoitteena on, että kaupungin tilinpäätökset ovat ylijäämäisiä.

Tasapainoinen talous edellyttää, että rakenteelliset sopeutukset, tulopohjan vahvistaminen, investointien hallinta, palveluverkon uudistaminen, henkilöstö- ja omaisuusratkaisut sekä tehokas johtaminen etenevät samanaikaisesti ja pitkäjänteisesti. Organisaation tulee toimia yhtenä kokonaisuutena ja johtamisen tukea ennakointia sekä muutokkyvykkyyttä.

Tulopohjan vahvistaminen vaatii tuekseen elinkeinopolitiikan, joka mahdollistaa työpaikkojen ja veropohjan kasvun.

Kasvava kaupunki vaatii positiivisen tuloksen, jotta investointikyky säilyy. Investoinnit on suunnattava niihin kohteisiin, joilla on suurin vaikutus ja hyöty. Samalla nykyisten toimitilojen on vastattava kaupungin palvelutuotannon tarpeita ja tiloja on käytettävä tehokkaasti. Tyhjiä tiloista luovutaan myymällä, purkamalla tai kehittämällä tiloja uuteen käyttötarkoitukseen. Kustannusrakenne, velkaantuminen ja investointitaso on pidettävä hallinnassa, jotta kaupunki voi tuottaa laadukkaita palveluja jatkossakin.

Henkilöstörakenne ja henkilöstökustannusten hallinta on kestävän talouden tärkeä osatekijä. Tämän tueksi tarvitaan kokonaisvaltainen henkilöstösuunnittelu ja työkalut, joilla henkilöstödataa voidaan hyödyntää tehokkaasti.

Kuopion kaupungin hankinnat muodostavat merkittävän osan kaupungin taloudesta ja ovat keskeinen väline palvelujen järjestämisessä ja kehittämisessä. Hankintatoimintaa toteutetaan yhteistyössä toimialojen, markkinoiden ja sidosryhmien kanssa hyödyntäen sekä keskitettyjä että hajautettuja toimintamalleja. Kuopion kaupungin hankinnat eli sisäiset ja ulkoiset palvelujen, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot sekä investoinnit muodostavat noin puolet kaupungin menoista.

Hankintatoiminnan tavoitteena on varmistaa kokonaistaloudellisesti vaikuttavat, vastuulliset ja strategiaa tukevat hankinnat. Jatkossa keskitymmme entistä enemmän vahvistamaan markkinoiden toimivuutta, elinvoimaa, innovaatioiden hyödyntämistä sekä hankintojen ennakoivaa ja yhtenäistä johtamista.

Konsernin rooli kaupungin strategisten päämäärien saavuttamisessa on keskeinen. Konserni tuottaa sekä strategista että taloudellista omistaja-arvoa. Konserniyhtiöiden rooli tukipalvelujen tuottajana on merkittävä. Omistajana kaupunki on aktiivinen toimija, jonka toiminta on ennakoitava ja selkeää. Konserniyhteisöjen omistajuudesta linjataan kaupungin omistajapoliittisissa linjauksissa, jotka päivitetään vastaamaan Kukoistava Kuopio -strategian tavoitteita.

Hyväksytyt ohjelmat ja suunnitelmat, joihin tavoitteet liittyvät

- Omistajapoliittiset linjaukset (Kaupunginvaltuusto 16.12.2024 § 97)
- Talouden tasapainotusohjelma
- Hankintaohjelma
- Toimitilaohjelma

10. Kestävä talous

Tavoite valtuustokaudelle 2026 – 2029	Mittari	Toimenpiteet	Vastuu/ toteutus
10A. Tulorahoitus mahdollistaa toimivat palvelut ja kasvun edellytyksiä luovat investoinnit. Talous on kestäväällä pohjalla v. 2027 eteenpäin.	• Tilinpäätös on ylijäämäinen vuodesta 2027 alkaen • Vuosikate ylittää poistot • Investointien tulorahoitus-% on vähintään x % • Lainamäärä/asukas € • Konsernilainojen ja – vastuiden määrä kasvaa max. X €/asukas vuoteen 2035 mennessä • Kaupungin hankintaohjelman mittarit	Kustannusrakenteen, velkaantumisen ja investointitason hallinta. Laaditaan ennakoiva, monivuotinen taloussuunnitelma, joka mahdollistaa suhdannevaihteluihin varautumisen ja tulevien investointien toteuttamisen. • Palveluverkko ja palvelujen taso pidetään taloudellisesti kestäväällä tasolla. • Henkilöstörakenteen ja -kustannusten hallinta • Investointien priorisointi ja vaikuttava kohdentaminen • Velkaantumisen hillintä ja pitkän aikavälin rahoitussuunnitelman päivittäminen. Hankintojen pitkän aikavälin ennakoiva suunnittelu, markkinavuoropuhelu ja vastuullisuuskriteerien sisällyttäminen hankintoihin sekä hankintaosaamisen vahvistaminen	Talous- ja omistajaohjaus Toimialat ja taseyksiköt
10B. Toteutamme aktiivista omistajapolitiikkaa ja edistämme osaavaa hallitustyöskentelyä, joka tukee kaupungin talouden, elinvoiman ja omistaja-arvon vahvistumista.	• Sitoutuneen pääoman tuotto (%)	• Konsernirakenteen muuttaminen vastaamaan kaupungin ydintehtäviä sekä Kukoistava Kuopio –strategian mukaisia tavoitteita. • Konserniyhteisöjen yhtiökohtaisten omistajastrategioiden päivitys vastaamaan Kukoistava Kuopio –strategian mukaisia tavoitteita.	Talous- ja omistajaohjaus